SUOMEN BIOKIERTO & BIOKAASU RY

KOMMENTIT KESTÄVÄN KASVUN OHJELMAAN

Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, SBB, haluaa tässä asiakirjassa esittää kommentteja valtioneuvoston selontekoon eduskunnalle Suomen kestävän kasvun ohjelmasta (VNS 6/2020 vp) sekä esittää toimenpide-ehdotuksia ravinnekierron ja biokaasun edistämiseen toteuttavaksi Kestävän kasvun ohjelman kautta.

Suomen Biokierto ja Biokaasu ry:n mielestä Suomen kestävän kasvun ohjelman tulisi koostua toimista, jotka edistävät Suomen ilmastotavoitteita sekä luovat laajasti hyötyä usealle eri toimialalle. Biokaasun sekä kierrätyslannoitteiden ja -ravinteiden tuotannon ja käytön lisääminen ovat win-win-ratkaisuja, missä satsaukset biokaasuun ja ravinnekierrätykseen voidaan nähdä linkittyvän kestävien yhdyskuntien ja liikenteen, ruokajärjestelmän, teollisuuden, energiasektorin sekä myös monimuotoisen luonnon ja luontopohjaisten ratkaisujen murrokseen. Tämä tulee hyvin esille myös valtioneuvoston Suomen kestävän kasvun ohjelma -selonteossa sekä ympäristö- ja ilmastoministerin Krista Mikkosen asettaman Kestävä elvytys -työryhmän loppuraportissa (YM. 2020). Biokaasun mahdollisuudet vähentää liikenteen päästöjä ja olla mukana ratkaisemassa alueellisia ja paikallisia ravinnehaasteita on tunnistettu myös hallitusohjelmassa, Kansallisen biokaasuohjelmassa sekä Fossiilittoman liikenteen tiekartta -työryhmän loppuraportissa.

KOKONAISKOORDINAATIO TÄRKEÄÄ PÄÄTETTÄESSÄ ELPYMISVÄLINEPAKETISTA

SBB pitää erittäin tärkeänä, että eri rahoitusvälineistä päätettäessä varmistetaan tehokas kokonaiskoordinaatio. Biokaasun ja ravinnekierron asiat jakautuvat eri hallinnonaloihin (TEM, MMM, YM, LVM, VM). Tehokkaalla kokonaiskoordinaatiolla voidaan varmistaa ravinnekierron ja biokaasun tuotannon näkökulmasta mahdollisimman optimaalinen lopputulos sekä välttää tarpeettomat viivästymiset valtiontukisääntöjen johdosta. Lisäksi koordinointia tarvitaan energiasektori-integraation osalta; usein vetyyn liittyvissä keskusteluissa unohdetaan muut uusiutuvat kaasut, kuten biometaani/biokaasu, mikä ei ole energiasektori-integraation kannalta järkevää.

Kestävän kasvun ohjelma rahoitetaan elpymisvälineen (Recovery and Resilience Facility, RRF) kautta. Muita EU:n elpymistukikokonaisuuteen kuuluvia rahoitusinstrumentteja ovat oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF), maaseudun kehittämisrahoitus, uusi koheesiopolitiikan REACT-EU-väline, EU:n RescEU-pelastuspalvelumekanismi, Horisontti Eurooppa- ja InvestEU-ohjelmat. Näiden osalta poliittiset päätökset tehdään aikataulullisesti ja menetelmällisesti eri tavoin kuin elpymisvälineestä tehtävät päätökset.

SUOMEN BIOKIERTO & BIOKAASU RY

SBB:n arvion mukaan *elpymis- ja palautumistukivälineellä (RRF*) voitaisiin vauhdittaa ja varmistaa investointien syntymistä kaikissa laitoskokoluokissa (pienet, keskisuuret ja suuret), sekä synnyttää kysyntää liikennebiokaasulle sekä kierrätysravinteiden ja -lannoitteille.

Myös muut kestävän elvytyksen rahoitus instrumentit ovat tärkeitä biokaasun ja ravinnekierron osalta. Täten SBB kannattaa ehdotusta, että *maaseuturahaston elvytysvaroilla* rahoitettaisiin maatalousinvestointeja ja maaseudun yritysinvestointeja uusiutuvaan energiaan (ml. biokaasu, aurinko- ja tuulienergia), integroidaan kiertotalousperiaatteita ympäristökorvausjärjestelmään (mm. lietelannan sijoittaminen peltoon sekä ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättämisen edistäminen) sekä tuetaan luonnonmukaista tuotantoa.

SBB arvioi, että *REACT-EU-välineellä* voidaan tehokkaasti kehittää alueellisia ravinnekiertoekosysteemejä. Näin voitaisiin nopeasti ja tehokkaasti jalkauttaa vähähiilisyys- ja kiertotaloustavoitteita alueelliselle ja paikalliselle tasolle. Ekosysteemien synnyttäminen ja konkreettisten investointien synnyttäminen on mahdollista tiukasta aikataulusta huolimatta, sillä eri maakunnissa on tehty jo taustatyötä yhteistyöverkostojen luomiseksi ja veturiyritysten määrittämiseksi. Keskeistä REACT-EU:n osalta on saada rahoitus käyttöön nopeasti, koska hankkeiden toteutusaika päättyy vuoden 2023 lopussa. Rahoitusta käytettävissä jo vuona 2021.

MUUT KOMMENTIT SELONTEKOON

SBB:n arvion mukaan valtioneuvoston Suomen kestävän kasvun ohjelma -selonteossa eduskunnalle on kerrottu yksityiskohtaisesti elvytysrahoitusmekanismeista sekä esitelty kunkin painopisteen osalta mahdollisia investointi- ja uudistuskokonaisuuksia. Esitykset konkreettisten toimenpide-ehdotusten osalta ovat vielä hyvin yleisellä tasolla. Haluamme tuoda tietoonne seuraavat huomiot otettavaksi huomioon jatkotyössä biokaasun ja ravinnekierron osalta.

4.1 Painopiste 1: Koulutuksella ja tutkimus- ja innovaatiotoiminnalla Suomi takaisin kestävän kasvun uralle

- SBB:n mielestä selonteossa tulisi tarkemmin määritellä, mitä tarkoitetaan avainteknologioilla. Ravinteiden kierrätys ja uusituvat kaasut, biokaasu ja biometaani mukaan lukien, tulisivat olla avainteknologioiden joukossa. Näin voidaan luoda hyvät jatkoedellytykset suomalaiselle cleantech-osaamiselle puhtaiden teknologioiden käyttöönottoon ja uusiutuvien energiamuotojen kehittämisessä, energia- ja resurssitehokkuuden parantamisessa ja puhtaiden teknologioiden edistämiseen liikenteessä.
- Haluamme myös huomauttaa, että osaamis- ja koulutuspainopisteellä on vahva yhteys painopisteeseen 3: Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen, jossa yhtenä

kokonaisuutena on siirtymä kestävän kehityksen mukaiseen vähähiiliseen ja digitaaliseen bio- ja kiertotalouteen parantaa. Suomessa on paljon vientipotentiaalia ravinteiden kierrätykseen liittyen niin maatalouden, veden puhdistuksen kuin jätehuollon piirissä.

4.2 Painopiste 2: Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta

4.2.1 Energiajärjestelmän murros

- SBB:n arvion mukaan biokaasu on perustellusti mainittu energiajärjestelmän murroksen yhteydessä.
- SBB kannattaa selonteossa annettuja ehdotuksia, että puhtaan energiantuotannon osalta tulee edistää esimerkiksi merituulivoimaa, suuren mittakaavan aurinkovoimaa, biokaasun tuotantoa ja käyttöä sekä liikenteen biopolttoaineiden, sähköpolttoaineiden ja synteettisten polttoaineiden tuotantoa. SBB:n mielestä biokaasun osalta tehokkain keino on biokaasuohjelman toimeenpano etupainotteisesti ja täysimääräisesti (mukaan lukien tulevaisuusinvestoinnit). Liikennebiokaasun käytön edistämisessä kannatamme puolestaan Fossiilittoman liikenteen tiekartta- työryhmän suosituksia.
- SBB haluaa korostaa, että energiajärjestelmän murroksen osalta kokonaiskoordinaatio on välttämätöntä, jotta energiasektorin *integraatioon* saadaan tehokkaasti mukaan sekä keskitetty että hajautettu energian tuotanto ja käyttö. Synteettiset kaasumaiset polttoaineet, kuten vety, tulevat myöhemmin hyödyntämään samaa tuotanto-, kuljetus- ja käyttöpään kaasuinfrastruktuuria, jota jo nyt biokaasu ja biometaani hyödyntävät maakaasun ohella. Biokaasun/biometaanin on täten tärkeä olla mukana tarkastelussa, kun energiajärjestelmää kehitetään.
- SBB haluaa korostaa, ettei biokaasu ole yksinomaan energian tuotantoa vaan myös ravinteiden kierrätystä. Tämä tekee biokaasusta ylivoimaisen ratkaisun kierrättää biomassapohjaisia jätteitä ja tähteitä uusiksi kotimaisiksi/alueellisiksi ravinnetuotteiksi ja uusiutuvaksi energiaksi.

4.2.2 Vihreää ja digitaalista siirtymää tukevat teollisuuden uudistukset ja investoinnit

- SBB kannattaa ehdotuksia, että teollisuuden vihreää ja digitaalista siirtymää vauhditetaan tukemalla energia- ja materiaali-intensiivisen teollisuuden investointeja prosessien sähköistämiseen ja dekarbonisoimiseen, luonnonvaroja säästäviin vähäpäästöisiin raaka-aineisiin ja cleantech-ratkaisuihin. Kannatettavia ovat myös toimenpiteet, joilla edistetään kestävästi tuotetun vedyn käyttöönottoa sekä biopohjaisten, fossiilisia korvaavien raaka-aineiden ja tuotteiden käytön lisäämistä.
- SBB yhtyy selonteossa annettuun näkemykseen, että jätemateriaalien erilliskeräys ja teollisten sivuvirtojen ja jätteiden käyttö uusien tuotteiden raaka-aineina edellyttävät panostuksia TKI:hin, keräysinfrastruktuuriin sekä jalostuslaitoksiin. Tässä yhteydessä SBB haluaa tuoda tietoonne, että biojätteen kierrättämisen tehostaminen on oleellinen

toimenpide, jotta kierrätysastetta saadaan parannettua. Yhdyskuntien biojätteestä yli puolet ohjautuu sekajätteen mukana jätteenpolttolaitoksiin; vuonna 2019 biojätteestä kierrätettiin 44 prosenttia.

- SBB:n arvion mukaan biojätteen kierrätyksen tehostaminen vaatii seuraavina vuosina satsauksia biojätteen keräysinfrastruktuuriin sekä orgaanisen jätteen käsittelylaitoksiin.

4.2.4 Yhdyskuntien ja liikenteen vähähiiliset ratkaisut

- SBB:n arvion mukaan selonteko kattaa keskeiset toimenpiteet vähähiilisen liikkumisen edistämiseksi. Pidämme tärkeänä sitä, että päästöjä vähennetään laajalla keinovalikoimalla: parantamalla liikennejärjestelmän energiatehokkuutta, siirtymällä liikennevälineissä vähäpäästöisiin tai päästöttömiin teknologioihin (esimerkiksi sähköautot) sekä ottamalla käyttöön kestävästi tuotettuja biopolttoaineita.
- SBB:n suosittelee Fossiilittoman liikenteen tiekartta -työryhmän suositusten toimeenpanoa laaja-alaisesti liikennebiokaasun tuotannon ja käytön osalta. Lisäksi haluamme tuoda tietoonne, että vuonna 2021 tehtävät poliittiset päätökset liikenneverotusuudistuksen, ajoneuvojen työsuhde-etujen laajentamisen, biokaasun jakeluvelvoitteen sekä ns. puhtaiden julkisten ajoneuvojen lakiehdotuksen (kts. VN/9330/2019) osalta ovat oleellisia liikennebiokaasun osalta.

4.2.5 Ympäristökestävyys ja luontopohjaiset ratkaisut

- SBB:n mielestä toimenpide-ehdotuskokonaisuus ympäristökestävyys ja luontopohjaiset ratkaisujen osalta on tasapainoinen.
- SBB:n suosittelee, että toimenpiteiden joukkoon otettaisiin mukaan kierrätyslannoitemarkkinoiden edistäminen, missä konkreettinen toimenpide-ehdotus osana maatalouden rahoitusta olisi antaa riittävät kannustimet jalostettujen kierrätysravinteiden ja -lannoitteiden käyttöön sekä investointituet uusien teknologioiden käyttöönottamiseksi. Tämä olisi horisontaalinen toimenpide, joka lisäisi ravinteiden kierrätystä, vähentäisi uusiutumattomien luonnonvarojen käyttöä ja oikein toteutettuna vähentäisi päästöjä vesistöihin. On myös huomattava, että kokonaisympäristökestävyyden ja -hyötyjen varmistamiseksi biokaasun tunnistetun energiapotentiaalin käyttöönotto edellyttää lisäsatsauksia kierrätyslannoitteiden ja -ravinteiden sekä maanparannusaineiden jalostamiseen sekä käytön ja markkinoiden edistämiseen.

SUOMEN BIOKIERTO & BIOKAASU RY

KONKREETTISIA EHDOTUKSIA SUOMEN KESTÄVÄN KASVUN OHJELMAN TOIMENPITEIKSI

SBB esittää seuraavia toimenpiteitä ravinnekierron ja biokaasun edistämiseen toteuttavaksi Kestävän kasvun ohjelman kautta.

1. **Kansallisen biokaasuohjelman toimeenpano etupainotteisesti ja täysimääräisesti vuosina 2021-2023.**
2. **Käynnistetään välittömästi biokaasun tiekartan luominen**, jolla muodostetaan toimenpiteet vuoteen *2035* ja luodaan samalla ennustettavan investointiympäristön perusteet. Toimenpide voidaan toteuttaa esim. Business Finlandin tai jonkin muun vastaavan toimijan alaisuudessa. Tiekartalla voidaan varmistaa edellytykset sekä taloudellisesti, ympäristöllisesti että sosiaalisesti kestävien investointien syntymiselle, ja vastata siten sekä lyhyemmän ja pidemmän aikavälin tavoitteiden täyttymiseen eri sektoreilla. Tiekarttatyössä voidaan täsmentää biokaasun rooli energian ja muiden resurssien sektori-integraatioissa. Tiekartalla voidaan linkittää sekä nykyisen että tulevien hallitusohjelmien biokaasutoimialaa koskevat toimenpiteet pitkänaikavälin ilmastotavoitteisiin ja -toimenpiteisiin. Työn tavoitteena olisi määrittää toimenpiteet, jotka aidosti edistäisivät toimialan kehittymistä taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävään suuntaan. Ennakoitava toimintaympäristö voidaan luoda, kun päätetään yhteinen tavoitetila ja keskeiset toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi.
3. **Uusiutuvan energian laitosten investointituen (TEM, MMM) myöntäminen riittävän korkeilla tukiprosenteilla ja huomioiden myös biokaasulaitosten toisen lopputuotteen eli mädätysjäännöksen jatkojalostustarpeet kestävän ravinnekierrätyksen ja kierrätysmarkkinoiden kehittymisen mahdollistamiseksi.** Ravinteiden jatkojalostusteknologioihin panostaminen luo myös potentiaalisia vientimahdollisuuksia tulevaisuudessa. Tukipäätökset tehdään 31.12.2023 mennessä, mutta maksatus voi tapahtua myös tämän jälkeen.
4. **Vauhditetaan biokaasun liikennekäytön valtavirtaistumista jakeluinfratuella ja hankintatuella vuosina 2021-2023:** Myönnetään 3 miljoona vuosittain kaasunjakeluinfratukea ja 1 miljoona vuosittain raskaiden ajoneuvojen hankintatukea. Tukipäätökset tehdään 31.12.2023 mennessä, mutta maksatus voi tapahtua myös tämän jälkeen.
5. **Otetaan vuosina 2021-2023 käyttöön lisäkannustin** kehittyneiden kierrätysravinnetuotteiden ja maanparannusaineiden jalostamiseen, millä voidaan jouduttaa orgaanisten massavirtojen jatkojalostusteknologioiden kehittämistä ja käyttöönottoa eri laitoskokoluokissa. Ohjauskeinon tavoitteiden määrittelyissä tulisi painottaa ravinteiden ja orgaanisen aineksen kierron optimointia kokonaisympäristökestävyyden kehittämiseksi, erityisesti vesistökuormituksen, mutta myös metaani- ja ammoniakkipäästöjen parempaa hallintaa. Ohjauskeinon tulisi kattaa eri käyttökohteet (teollisuus, viherrakentaminen ja ruoantuotanto/peltokäyttö). Tukipäätökset

tehdään 31.12.2023 mennessä, mutta maksatus voi tapahtua myös tämän jälkeen. Perustelut: Fossiiliton liikenne tiekartta -työryhmä esittää suosituksia biokaasun tuotannon tukemisesta 2020-luvulla; Kestävä elvytys -työryhmän loppuraportissa on tunnistettu tarve ravinteiden kierrätyksen tehostamiseksi, mihin liittyy työryhmän esittämä toimenpide-ehdotus. Ravinteiden kierrätyksen lisääminen edellyttää kierrätysravinne- ja lannoitemarkkinoiden kehittämistä, mitä voidaan kehityksen alkuvaiheessa jouduttaa tarjoamalla lisäkannustimia mädätteen jalostamiseen pitkiä matkoja kuljetettavissa oleviksi kierrätyslannoitteiksi, jolla voidaan korvata fossiilisista valmistettuja keinolannoitteita. Kestävä elvytys -työryhmä esittää tarpeen tuottaa raemaisia valmisteita, mutta tämä ei ole ainut tapa tuottaa mineraalilannoitteita vastaavia kierrätysravinnetuotteita. On täysin mahdollista tuottaa myös väkeviä liuoksia. Lisäksi on tarpeen kehittää ja valmistaa vähäravinteisia orgaanisia maanparannusaineita, joita voidaan käyttää sellaisia määriä per hehtaari, että niillä on todellista maanparannusvaikutusta (=runsaasti hiilisyötettä maahan). Lisäkannustimien tulee siis olla tarpeenmukaisia, teknologianeutraaleja ja markkinalähtöisiä sekä riittävän pitkäkestoisia vaikuttavuuden aikaan saamiseksi –tällaisille kannustimille on tarvetta myös tuon 2023 jälkeen. Kun kierrätysravinteet kehittyvät, niiden arvo nousee, jolloin myös markkinat voivat kehittyä, mikä poistanee lisäkannustimien tarpeen jollain aikavälillä.

6. **Tuetaan tarvittavin keinoin** uusien alueellisten ja paikallisten biokaasu- ja ravinne-ekosysteemien syntymistä. Valitaan muutama kohde mukaan sujuvat **biokaasulaitoksen ympäristölliset menettelyt -pilottiin**, jossa demotaan uusiutuvan energian direktiivin mukaisen nopeutetun/määräaikaistetun luvitus- ja muiden menettelyiden toteuttamista (kts. Asia: HE 187/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä; https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+187/2020). Lakiesitys on parhaillaan eduskuntakäsittelyssä, mutta liikennebiokaasua tuottavat biokaasulaitokset on jätetty nopeutetun/määräaikaistetun menettelyn ulkopuolelle, mikä ei ole linjassa hallitusohjelmankaan liikennebiokaasun lisäämistavoitteiden kanssa. SBB on arvioinut, että liikennebiokaasuhankkeiden osalta voi syntyä pullonkauloja ja viivästyksiä.

Anna Virolainen-Hynnä
Toiminnanjohtaja | Suomen Biokierto ja Biokaasu ry | +358 400 987 805 | anna.virolainen-hynna@biokierto.fi